

Секція Освітні науки	
УДК 378.014.25:339.9:061.1ЄС	
DOI	
Дата першого надходження статті до видання	29.06.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування	12.08.2026
Дата публікації/оприлюднення	25.08.2026

Інтернаціоналізація вищої освіти України: стратегічні пріоритети інтеграції до Європейського простору вищої освіти

Лазуріна Наталія Петрівна,

кандидат філософських наук, доцент кафедри військового лідерства та управління, факультет «Вишкіл лідерів», Житомирський військовий інститут імені С. П. Корольова, просп. Миру, 22, 10004, м. Житомир, Україна,
e-mail: mail@buy-ua.com,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9146-3323>.

Гайденко Юлія Олексіївна,

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови гуманітарного спрямування № 3, факультет лінгвістики, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», просп. Берестейський, 37, 03056, м. Київ, Україна,
e-mail: haidenko.yuliia@edu.kpi.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4063-525X>.

Носач Ірина Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освіти та управління навчальним закладом, Інститут управління, Класичний приватний університет, вул. Університетська, 70Б, м. Запоріжжя, Україна,
e-mail: nosachirina77@gmail.com,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0637-7840>.

Анотація. Актуальність дослідження зумовлена поглибленням інтеграції України до Європейського Союзу, розширенням участі закладів вищої освіти у міжнародному академічному співробітництві та необхідністю формування ефективних механізмів інтернаціоналізації відповідно до пріоритетів Європейського простору вищої освіти й Європейського дослідницького простору. За сучасних умов інтернаціоналізація розглядається не лише як інструмент розвитку академічної мобільності, а як комплексний напрям модернізації освітньої, наукової та управлінської діяльності університетів, що потребує системного стратегічного забезпечення.

Метою статті є обґрунтування стратегій розвитку інтернаціоналізації вищої освіти України, орієнтованих на поглиблення інтеграції закладів вищої освіти до європейського науково-освітнього простору.

У дослідженні використано методи теоретичного узагальнення, системного аналізу, порівняння, логічного узагальнення та систематизації наукових джерел. Інформаційну основу становили сучасні праці українських і зарубіжних дослідників, нормативно-правові документи та матеріали міжнародних освітніх програм і європейських університетських ініціатив.

Досліджено сучасні підходи до інтернаціоналізації вищої освіти та особливості інтеграції українських закладів вищої освіти до європейського академічного простору. Проаналізовано участь університетів у програмах Erasmus+, Horizon Europe, Jean Monnet, університетських альянсах та інших міжнародних ініціативах. Систематизовано основні напрями реалізації стратегій інтернаціоналізації на інституційному рівні. Виявлено, що подальшу інтеграцію стримують недостатня інституційна координація міжнародної діяльності, обмеженість фінансових і кадрових ресурсів, нерівномірний розвиток міжнародного співробітництва між університетами, складність окремих адміністративних процедур та вплив воєнних викликів. Доведено, що підвищення результативності інтернаціоналізації пов'язане з інтеграцією міжнародної діяльності до стратегічного управління університетами, розвитком грантової спроможності, розширенням участі у європейських альянсах і дослідницьких консорціумах, удосконаленням діяльності міжнародних офісів та розвитком цифрових форматів академічної взаємодії.

Встановлено, що ефективна інтернаціоналізація сприяє підвищенню якості освітнього процесу, розширенню міжнародної наукової співпраці, зміцненню інституційної спроможності університетів і посиленню конкурентоспроможності української вищої освіти в європейському академічному просторі. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням підходів до оцінювання результативності стратегій інтернаціоналізації, дослідженням моделей функціонування європейських університетських альянсів та аналізом впливу цифрової трансформації на розвиток міжнародної академічної співпраці.

Ключові слова: академічна мобільність, університетські альянси, міжнародне партнерство, грантова діяльність, академічна співпраця, цифрова трансформація, управління університетом.

Internationalization of higher education in Ukraine: strategic priorities for integration into the European higher education area

Lazurina Nataliia,

PhD in Philosophy, Associate Professor of the Department of Military Leadership and Management, Faculty of Leadership Training, S. P. Korolev Zhytomyr Military Institute, 22 Myru Ave., 10004, Zhytomyr, Ukraine,
e-mail: mail@buy-ua.com,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9146-3323>.

Haidenko Yuliia,

PhD in Philology, Associate Professor, Associate Professor of the Department of English for Humanities, Faculty of Linguistics, National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”, 37 Beresteyskyi Ave., 03056, Kyiv, Ukraine,
e-mail: gaydenko.julia@ukr.net,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4063-525X>.

Nosach Iryna,

PhD in Pedagogy, Associate Professor of the Department of Education and Educational Institution Management, Institute of Management, Classical Private University, 70B Universytetska St., Zaporizhzhia, Ukraine,
e-mail: nosachirina77@gmail.com,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0637-7840>.

Abstract. The relevance of the study is determined by Ukraine’s ongoing integration into the European Union, the expansion of international academic cooperation, and the need to develop effective internationalization strategies aligned with the priorities of the European Higher Education Area and the European Research Area. Under current conditions, internationalization is regarded not only as a means of promoting academic mobility but also as a comprehensive mechanism for modernizing educational, research, and managerial activities of higher education institutions, requiring a systematic strategic approach.

The purpose of the article is to substantiate strategies for the development of the internationalization of higher education in Ukraine aimed at strengthening the integration of higher education institutions into the European research and education area.

The study employed methods of theoretical generalization, system analysis, comparison, logical synthesis, and the systematization of scientific sources. The information base consisted of contemporary publications by Ukrainian and international scholars, regulatory documents, and materials related to international educational programmes and European university initiatives.

Contemporary approaches to the internationalization of higher education and the specific features of integrating Ukrainian higher education institutions into the European academic area were investigated. The participation of universities in Erasmus+, Horizon Europe, Jean Monnet, European university alliances, and other international initiatives was analyzed. The principal directions for implementing internationalization strategies at the institutional level were systematized. It was found that further integration is constrained by insufficient institutional coordination of international activities, limited financial and human resources, uneven development of international cooperation among universities, the complexity of certain administrative procedures, and the impact of wartime challenges. It was demonstrated that improving the effectiveness of internationalization requires integrating international activities into university strategic management, strengthening grant capacity, expanding participation in European university alliances and research consortia, enhancing the performance of international offices, and developing digital formats of academic cooperation.

It was established that effective internationalization contributes to improving the quality of higher education, expanding international research cooperation, strengthening the institutional capacity of universities, and enhancing the competitiveness of Ukrainian higher education within the European academic area. Prospects for further research are associated with developing approaches to assessing the effectiveness of internationalization strategies, examining the functioning of European university alliances, and analyzing the impact of digital transformation on the development of international academic cooperation.

Keywords: academic mobility, university alliances, international partnership, grant activities, academic cooperation, digital transformation, university governance.

Вступ

Актуальність проблеми. Інтеграція України до європейського науково-освітнього простору змінює вимоги до розвитку вищої освіти та підходів до її міжнародної діяльності. Якщо раніше інтернаціоналізація здебільшого асоціювалася з академічною мобільністю або укладанням міжнародних угод, то сьогодні вона дедалі більше визначає зміст освітніх програм, організацію наукових досліджень, управлінські практики університетів і механізми забезпечення якості освіти. Участь закладів вищої освіти у міжнародних проєктах, спільних дослідницьких ініціативах, мережах університетської співпраці та програмах подвійних дипломів поступово стає одним із критеріїв їхньої конкурентоспроможності та інституційної спроможності.

Для українських університетів цей процес відбувається в умовах масштабних безпекових викликів і водночас прискореної європейської інтеграції. Саме тому стратегічного значення набуває не окреме розширення міжнародних контактів, а формування цілісної моделі інтернаціоналізації, узгодженої з пріоритетами Європейського простору вищої освіти та Європейського дослідницького простору. Вирішення цього завдання потребує переосмислення інституційних механізмів міжнародної співпраці, визначення пріоритетних стратегій розвитку та оцінювання їхньої результативності в контексті довгострокової інтеграції української вищої освіти до європейської академічної спільноти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд сучасних досліджень засвідчує, що проблематика інтернаціоналізації вищої освіти України поступово зміщується від аналізу окремих форм міжнародної співпраці до розроблення комплексних стратегій інтеграції закладів вищої освіти до європейського науково-освітнього простору. Одним із перших системних досліджень цього напрямку є праця А. В. Вербицької [1], у якій обґрунтовано комплекс організаційних, фінансових, нормативно-правових та інституційних інструментів стимулювання інтернаціоналізації вищої освіти України в контексті європейської інтеграції. Подальший розвиток правового забезпечення цих процесів висвітлено у роботі А. Б. Діхтярука [2], який визначає сучасні правові межі інтернаціоналізації, аналізує баланс між міжнародною відкритістю університетів і необхідністю збереження національних інтересів держави. Є. М. Коростельов [5] розглядає інтернаціоналізацію як самостійний об'єкт державного управління, доводячи необхідність формування цілісної державної політики, спрямованої на розвиток міжнародної конкурентоспроможності українських університетів.

Вагомий напрям сучасних досліджень пов'язаний із переосмисленням стратегічної ролі університетів у процесах європейської інтеграції. І. Репіна та співавтори [3] розглядають концепцію третьої місії університету як основу формування інклюзивного освітнього та наукового середовища, у якому міжнародна співпраця поєднується із соціальною відповідальністю закладів вищої освіти. Подальший розвиток цієї проблематики представлено у дослідженні І. М. Репіної [6], яка аналізує функціонування міжнародних дослідницьких мереж, механізми управління науковими проєктами та їхню роль у підвищенні ефективності інтернаціоналізації університетської науки. С. Бебко [7] доповнює зазначені підходи аналізом міжнародної кооперації системи вищої освіти України в умовах глобальних викликів, обґрунтовуючи необхідність розвитку довгострокових партнерств між українськими та європейськими університетами.

Окремий блок досліджень присвячений розвитку людського капіталу та формуванню компетентностей як стратегічної основи інтернаціоналізації. В. В. Коваленко та співавтори [4] доводять, що цифрова компетентність у сфері відкритої науки стає одним із ключових чинників інтеграції українських університетів до міжнародного академічного середовища. В. О. Приймак і В. В. Кирикилиця [8] аналізують розвиток загальнокультурної та комунікативної компетентностей студентів, підкреслюючи їх значення для академічної мобільності та міжкультурної взаємодії. Х. І. Пудяк [9] систематизує сучасні виклики інтернаціоналізації вищої освіти України та узагальнює успішні практики їх подолання, які можуть бути використані під час формування національної стратегії розвитку міжнародної діяльності університетів.

Суттєвий внесок у розвиток теоретичних засад інтернаціоналізації здійснено у працях зарубіжних та українських дослідників, присвячених інтеграції України до європейського освітнього простору. А. Олексієнко (A. Oleksiyenko) та співавтори [10] досліджують трансформаційний потенціал інтернаціоналізації української вищої освіти в умовах війни, визначаючи водночас ключові ризики та інституційні проблеми цього процесу. Г. Процик (H. Protsyk) [11] оцінює стійкість системи вищої освіти України як важливу передумову подальшої інтеграції до Європейського простору вищої освіти. Н. Захарчук (N. Zakharchuk) [12] аналізує взаємозв'язок європейського, національного та інституційного рівнів інтернаціоналізації українських університетів, підкреслюючи необхідність їх стратегічного узгодження.

Питання інтеграції української вищої освіти до європейського освітнього та дослідницького простору також розглядаються у працях В. Антонюк (V. Antoniuk) [13], яка обґрунтовує значення європейської інтеграції для розвитку людського капіталу України. В. Ляшенко (V. Liashenko) та співавтори [14] здійснюють порівняльний аналіз інституційних передумов інтеграції України до Європейського дослідницького простору, визначаючи ключові напрями вдосконалення національної наукової політики. І. Кучинська (I. Kuchynska) та співавтори [15] аналізують виклики й перспективи інтеграції українських закладів вищої освіти до глобального освітнього простору, приділяючи особливу увагу міжнародній конкурентоспроможності університетів. Г. П'ятакова (H. Piatakova) [16] досліджує інтернаціоналізацію як стратегічний напрям розвитку провідних університетів Європи та України, демонструючи можливості адаптації європейського досвіду до українських умов.

Паралельно сучасні дослідження дедалі більше акцентують увагу на цифровій трансформації освітнього середовища як одному з інструментів інтернаціоналізації. К. Новік (K. Novik) [17] аналізує вплив технологій штучного інтелекту на трансформацію методів навчання та підготовку викладачів у системі онлайн-освіти, визначаючи перспективи їх використання в міжнародному освітньому середовищі. К. І. Новік та співавтори [18] досліджують вплив інноваційних освітніх технологій на підвищення ефективності вивчення іноземних мов у закладах вищої освіти України як одного з ключових чинників академічної мобільності та міжнародної комунікації. К. Іванченко (K. Ivanchenko) [19] обґрунтовує роль адаптивного навчання у професійній підготовці майбутніх інженерів, демонструючи потенціал персоналізованих цифрових технологій для забезпечення конкурентоспроможності випускників у міжнародному освітньому просторі.

Виділення невирішеної частини проблеми. Незважаючи на значну увагу до проблем інтернаціоналізації вищої освіти, більшість досліджень присвячена окремим її складовим – академічній мобільності, міжнародному партнерству, грантовій діяльності чи участі університетів у європейських програмах. Водночас недостатньо висвітлено питання формування цілісної системи стратегічного управління інтернаціоналізацією, здатної забезпечити узгодження інституційних, організаційних і ресурсних механізмів інтеграції українських закладів вищої освіти до європейського науково-освітнього простору. Додаткового осмислення потребує й вплив сучасних безпекових викликів та цифрової трансформації на реалізацію міжнародної діяльності університетів.

Недостатня розробленість зазначених аспектів обмежує можливості вироблення ефективних управлінських рішень щодо розвитку міжнародної співпраці та підвищення конкурентоспроможності українських університетів. Саме тому актуальним є комплексне обґрунтування стратегій інтернаціоналізації, які враховують сучасні європейські підходи, реальний стан інтеграційних процесів і наявні бар'єри їх реалізації, що й становить основний зміст цього дослідження.

Мета статті. Мета статті – розробити стратегії інтернаціоналізації вищої освіти України, спрямовані на посилення інтеграції закладів вищої освіти до європейського науково-освітнього простору.

Завдання статті:

1. Дослідити сучасні тенденції інтернаціоналізації та інтеграції закладів вищої освіти України до європейського науково-освітнього простору.
2. Виявити ключові проблеми та систематизувати інструменти реалізації стратегій інтернаціоналізації.
3. Обґрунтувати стратегії розвитку інтернаціоналізації вищої освіти України в контексті європейської інтеграції.

Наукова новизна. Наукова новизна дослідження полягає у систематизації сучасних стратегій інтернаціоналізації закладів вищої освіти та обґрунтуванні їх взаємозв'язку з інтеграцією України до Європейського простору вищої освіти.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання запропонованих підходів під час розроблення стратегій міжнародного розвитку закладів вищої освіти, розширення міжнародного партнерства та підвищення ефективності управління міжнародною діяльністю університетів.

Методологія

Методи дослідження. У роботі використано аналіз наукової літератури для визначення сучасних підходів до інтернаціоналізації вищої освіти, порівняльний аналіз європейського та українського досвіду, систематизацію для узагальнення стратегій і механізмів міжнародної діяльності закладів вищої освіти, а також узагальнення отриманих результатів під час формулювання авторських висновків.

Джерела даних. Джерельну базу сформували наукові публікації українських і зарубіжних дослідників, документи Європейського Союзу, матеріали Європейського простору вищої освіти, програм Erasmus+, Horizon Europe і Jean Monnet, а також аналітичні матеріали щодо розвитку міжнародної співпраці університетів.

Інструменти аналізу. Під час опрацювання джерел використано порівняння, класифікацію, систематизацію та узагальнення, що забезпечило виокремлення сучасних тенденцій, проблем і стратегічних напрямів розвитку інтернаціоналізації.

Обмеження дослідження. Дослідження має теоретичний характер і ґрунтується на аналізі наукових та нормативних джерел. Запропоновані стратегії не проходили емпіричної перевірки на матеріалах окремих закладів вищої освіти, що визначає перспективність їх подальшої практичної апробації.

Результати

Інтернаціоналізація вищої освіти характеризує рівень інтеграції університету до міжнародного академічного середовища через освіту, науку та інституційне партнерство. Вона охоплює розроблення спільних освітніх програм, академічну мобільність, участь у міжнародних дослідницьких проектах, створення університетських альянсів, розвиток цифрової взаємодії та впровадження європейських стандартів забезпечення якості освіти. У межах Європейського простору вищої освіти інтернаціоналізація стала одним із базових інструментів підвищення конкурентоспроможності університетів, розширення їх дослідницьких можливостей і формування відкритого освітнього середовища (табл. 1).

Таблиця 1

Основні напрями інтернаціоналізації діяльності закладів вищої освіти

Напрямок	Механізм реалізації	Результат
Освітня інтеграція	Спільні освітні програми, подвійні дипломи, взаємне визнання результатів навчання	Підвищення якості підготовки та міжнародної конкурентоспроможності випускників
Академічна мобільність	Навчання, стажування й викладання в закладах вищої освіти інших країн	Розвиток професійних, мовних і міжкультурних компетентностей
Наукова співпраця	Міжнародні гранти, консорціуми, спільні дослідження	Залучення фінансування, доступ до сучасної дослідницької інфраструктури та зростання наукової продуктивності
Інституційне партнерство	Університетські альянси, стратегічні угоди, міжнародні мережі	Розвиток довгострокової співпраці та інтеграція до

		європейського академічного простору
Цифрова інтернаціоналізація	Віртуальна мобільність, цифрові кампуси, спільні онлайн-курси	Розширення міжнародної взаємодії незалежно від територіальних обмежень

Джерело: сформовано автором на основі [1, с. 30; 4, с. 202; 5, с. 31; 6, с. 188; 10, р. 1109; 15, р. 463].

Інтернаціоналізація сьогодні охоплює всі основні напрями діяльності університету – від розроблення освітніх програм до організації наукових досліджень і розвитку міжнародних партнерств. Якщо раніше міжнародний вимір здебільшого асоціювався з академічною мобільністю, то нині він дедалі більше інтегрується в повсякденну діяльність закладів вищої освіти, визначаючи зміст навчання, організацію досліджень і принципи інституційного розвитку.

Показовим прикладом такого підходу є діяльність університетських альянсів European Universities Initiative, у межах яких заклади вищої освіти спільно розробляють навчальні програми, взаємно визнають результати навчання, використовують спільну цифрову інфраструктуру та формують міжнародні дослідницькі команди [20]. Така модель демонструє перехід від окремих форм співпраці до довгострокової інтеграції університетів у спільний європейський академічний простір.

Не менш помітні зміни відбуваються у сфері наукової діяльності. Участь університетів у міжнародних проєктах Horizon Europe забезпечує доступ до сучасної дослідницької інфраструктури, сприяє виконанню спільних міждисциплінарних досліджень і створює можливості для швидкого впровадження отриманих результатів в освітній процес [21]. Унаслідок цього навчальні програми швидше адаптуються до розвитку науки й технологій, а підготовка фахівців набуває більш практичної спрямованості.

Так, сучасна інтернаціоналізація характеризується поглибленням взаємодії між університетами, коли міжнародне співробітництво стає складовою освітньої, наукової та управлінської діяльності закладу вищої освіти.

Інтеграція українських закладів вищої освіти до європейського науково-освітнього простору на сучасному етапі характеризується переходом від нормативного узгодження освітньої політики до практичної участі університетів у спільних європейських освітніх і наукових проєктах. Якщо попередній етап реформ був пов'язаний переважно з імплементацією положень Болонського процесу, Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS), стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти (ESG) та інших інструментів Європейського простору вищої освіти, то нині інтеграція реалізується через міжнародні грантові програми, дослідницькі консорціуми, університетські альянси та цифрові формати академічної співпраці [22–25]. Надання Україні статусу держави-кандидата на вступ до Європейського Союзу додатково посилило міжнародну активність університетів і створило нові можливості для розширення співробітництва з європейськими партнерами (табл. 2).

Таблиця 2

Участь українських закладів вищої освіти у ключових європейських освітніх і наукових ініціативах

Європейська ініціатива	Форми участі українських ЗВО	Значення для інтеграції
Bologna Process	Гармонізація освітніх програм, використання ECTS, дипломного додатка європейського зразка, впровадження ESG	Забезпечує сумісність української системи вищої освіти із Європейським простором вищої освіти
Erasmus+	Академічна мобільність, Capacity Building in Higher Education, Virtual Exchange, партнерські проєкти	Розширює міжнародну співпрацю, модернізує освітні програми та університетське управління
Horizon Europe	Участь у міжнародних дослідницьких консорціумах і грантових конкурсах	Інтегрує українські університети до Європейського дослідницького простору та міжнародної наукової співпраці
Jean Monnet	Реалізація модулів, кафедр, центрів досконалості з європейських студій	Сприяє поширенню європейських підходів у навчанні та дослідженнях
European Universities та інші університетські мережі	Партнерські альянси, спільні освітні та дослідницькі проєкти	Формують довгострокову інституційну співпрацю українських і європейських університетів

Джерело: сформовано автором на основі [2, с. 279; 10, р. 1113; 11, р. 291; 13, р. 555; 14, р. 472; 15, р. 466; 20-26].

Програма Erasmus+ залишається найбільш масштабним інструментом підтримки інтернаціоналізації української вищої освіти. За інформацією Національного офісу Erasmus+ в Україні, за результатами конкурсів 2025 року українські організації отримали фінансування 98 нових проєктів за різними напрямками програми, зокрема Capacity Building in Higher Education, Erasmus Mundus, Jean Monnet, Teacher Academies, Virtual Exchanges та іншими інструментами співпраці [26]. Це розширює участь університетів не лише в академічній мобільності, а й у модернізації освітніх програм, розвитку інституційної спроможності та реалізації спільних міжнародних проєктів.

За підсумками конкурсу Jean Monnet 2025 українські заклади вищої освіти здобули 19 нових проєктів, серед яких 15 модулів, 3 кафедри та 1 Центр досконалості. Упродовж 2021–2025 років фінансування Європейського Союзу отримали 275 проєктів Jean Monnet, що реалізуються більш ніж у 80 українських закладах вищої освіти [27]. Такі показники відображають зростання інтересу українських університетів до розвитку європейських студій, підготовки фахівців із питань європейської інтеграції та розширення міжнародної академічної співпраці.

Асоційована участь України у програмі Horizon Europe забезпечила університетам і науковим установам можливість брати участь у конкурсах та міжнародних дослідницьких консорціумах на тих самих умовах, що й установи держав – членів Європейського Союзу [28]. Це розширило доступ до грантового фінансування, сучасної

дослідницької інфраструктури та спільного виконання наукових проєктів із європейськими партнерами.

Паралельно університети дедалі активніше впроваджують цифрові формати міжнародної співпраці, зокрема Collaborative Online International Learning (COIL), Virtual Exchange, спільні онлайн-курси та міжнародні дослідницькі семінари. Такі інструменти істотно розширили можливості участі студентів і викладачів у міжнародних освітніх проєктах незалежно від фізичної мобільності та стали невід'ємною складовою сучасної моделі інтернаціоналізації [26].

Масштаби участі українських закладів вищої освіти у європейських програмах демонструють перехід від адаптації національної системи до вимог Європейського простору вищої освіти до її повноцінної інтеграції у спільний освітній і дослідницький простір.

Реалізація стратегії інтернаціоналізації потребує переходу від окремих міжнародних ініціатив до системного управління міжнародним розвитком університету. У провідних закладах вищої освіти міжнародний вимір інтегрується у стратегічне планування, систему забезпечення якості, кадрову політику, управління дослідженнями та розвиток партнерської мережі. Такий підхід дає змогу поєднати освітню, наукову та інноваційну діяльність у єдину модель інституційного розвитку, у якій міжнародне співробітництво стає постійним елементом функціонування університету, а не окремим напрямом його роботи (табл. 3).

Таблиця 3

Моделі реалізації стратегій інтернаціоналізації в сучасних університетах

Стратегія	Зміст	Очікуваний результат
Інституційна інтеграція	Включення міжнародних цілей до загальної стратегії розвитку університету	Узгоджене управління міжнародною, освітньою та науковою діяльністю
Мережева взаємодія	Участь в університетських альянсах, стратегічних партнерствах і міжнародних консорціумах	Розширення спільних досліджень, освітніх програм і доступу до міжнародної інфраструктури
Проектно-грантова модель	Системне залучення міжнародного фінансування через грантові програми та дослідницькі проєкти	Диверсифікація фінансових ресурсів і розвиток дослідницького потенціалу
Дані як основа управління	Використання систем показників ефективності міжнародної діяльності та регулярного моніторингу	Оперативне коригування управлінських рішень і підвищення результативності стратегії
Інституційна стійкість	Розвиток цифрової інфраструктури, кадрового потенціалу та механізмів підтримки міжнародної співпраці	Збереження міжнародної активності незалежно від зовнішніх викликів

Джерело: сформовано автором на основі [3, с. 489; 4, с. 206; 8, с. 121; 9, с. 225; 12; 16, р. 123; 29-32].

Ключове значення має перехід від великої кількості формальних угод до обмеженого кола партнерств, забезпечених спільними освітніми продуктами, дослідницькими проектами, визначеним фінансуванням і відповідальністю конкретних структурних підрозділів. За такої моделі міжнародний офіс виконує не лише інформаційно-адміністративні функції, пов'язані з оформленням мобільності, а координує пошук партнерів, підготовку грантових заявок, юридичний супровід спільних програм, визнання результатів навчання та оцінювання отриманих результатів. Ефективність стратегії в такому разі можна визначити за часткою партнерств, що завершилися спільними програмами, публікаціями, дослідницькими заявками або тривалим обміном викладачами й студентами, а не за загальною кількістю підписаних меморандумів [29; 32].

Масштаб переходу до мережевої моделі відображає ініціатива European Universities. Станом на 2026 рік вона охоплює 73 транснаціональні альянси та майже 650 закладів вищої освіти. Їх учасники формують спільні навчальні траєкторії, узгоджують порядок зарахування кредитів, створюють міжуніверситетські кампуси, цифрові платформи й дослідницькі групи. Отже, предметом співпраці стає вже не один проект або короткостроковий обмін, а частина основних процесів університету. Для реалізації такої стратегії потрібні спільні органи координації, багаторічний план роботи, стабільне фінансування та механізми взаємного визнання освітніх результатів [30].

Інституційний рівень управління міжнародними зв'язками простежується у діяльності KU Leuven. Університет входить до десяти міжнародних стратегічних мереж, підтримує 67 загальноуніверситетських угод із закладами, що належать до першої п'ятдесятки рейтингу *Times Higher Education*, а кількість іноземних студентів становить 16 791 особу. Така концентрація партнерської мережі показує, що міжнародна репутація підтримується не самим фактом наявності закордонних контактів, а їх включенням у дослідницьку, освітню та кадрову політику університету. Відбір стратегічних партнерів дає змогу спрямовувати організаційні ресурси на ті зв'язки, у межах яких можливі спільні конкурси, програми обміну, наукові публікації та доступ до дослідницької інфраструктури [31].

Для українських закладів вищої освіти практично придатною є модель, у якій кожен міжнародний напрям має визначених виконавців, джерело фінансування, строки й показники завершення. На рівні університету це може передбачати щорічний перегляд партнерських угод, ведення реєстру грантових заявок, закріплення міжнародних координаторів за факультетами та включення результатів міжнародної роботи до внутрішнього оцінювання підрозділів. Така організація дає змогу відокремити активні партнерства від формальних, своєчасно перерозподіляти ресурси й підтримувати міжнародні проекти після завершення початкового фінансування. У концепції Європейської асоціації університетів саме відкритість, транснаціональна взаємодія, інституційна автономія та відповідальність розглядаються як основа розвитку університетів до 2030 року [32].

Інтеграція українських закладів вищої освіти до європейського науково-освітнього простору супроводжується нерівномірними темпами розвитку міжнародної діяльності. Попри розширення участі університетів у програмах Erasmus+, Horizon Europe та інших європейських ініціативах, міжнародне співробітництво часто залишається сукупністю

окремих проєктів, а не складовою інституційної стратегії. У багатьох університетах міжнародні офіси виконують переважно адміністративні функції, тоді як управління партнерською мережею, розвиток спільних досліджень, супровід грантової діяльності та оцінювання результативності міжнародної співпраці не формують єдиної системи.

Фінансові можливості більшості закладів вищої освіти не відповідають вимогам сучасної інтернаціоналізації. Обмежене фінансування дослідницької інфраструктури, лабораторій, цифрових платформ, академічної мобільності та англомовних програм ускладнює участь у великих міжнародних консорціумах. Ситуацію додатково ускладнюють складні процедури адміністрування грантових коштів, співфінансування проєктів і закупівель обладнання, через що реалізація міжнародних ініціатив потребує значних організаційних ресурсів [16, р. 123].

Кадровий потенціал також не повною мірою відповідає сучасним вимогам європейського академічного середовища. Недостатній рівень академічної англійської окремих викладачів, обмежений досвід підготовки грантових заявок, високе навчальне навантаження та відтік молодих науковців за кордон зменшують можливості університетів брати участь у міжнародних дослідницьких мережах [4, с. 206]. Водночас активність окремих університетів суттєво відрізняється, що поглиблює розрив між провідними дослідницькими центрами та регіональними закладами вищої освіти.

Повномасштабна війна додала нових обмежень до вже існуючих проблем. Руйнування матеріально-технічної бази, релокація університетів, безпекові ризики, перебої в роботі інфраструктури та скорочення фінансових ресурсів ускладнили реалізацію довгострокових міжнародних проєктів, прийом іноземних студентів і розвиток академічної мобільності. За цих умов інтеграція до європейського науково-освітнього простору дедалі більше залежить від здатності університетів поєднувати міжнародне партнерство, грантову діяльність, кадровий розвиток і цифрову трансформацію в межах єдиної стратегії [14, р. 472].

Розвиток інтернаціоналізації вищої освіти України потребує переходу від окремих програм мобільності та грантових проєктів до сталої системи міжнародної співпраці. Міжнародні цілі мають бути пов'язані з освітніми програмами, науковими дослідженнями, кадровою політикою та розвитком університетської інфраструктури. Перевагу варто надавати партнерствам, у межах яких створюються спільні програми, дослідницькі групи, публікації та довгострокові проєкти, а не формальному збільшенню кількості угод.

Окремим напрямом має стати ширше входження українських університетів до європейських альянсів і наукових консорціумів. Це дасть доступ до спільної інфраструктури, міжнародного фінансування, освітніх ресурсів і дослідницьких мереж. Розвиток спільних і подвійних дипломів потребує узгодження навчальних планів, прозорого перезарахування кредитів і спрощення процедур визнання результатів навчання. Англомовні програми мають орієнтуватися на міжнародну аудиторію та сучасну наукову проблематику, а не відтворювати перекладені українські курси.

Участь у програмах Erasmus+, Horizon Europe та інших європейських ініціативах залежить від професійного супроводу грантової роботи. Університетам потрібні команди, які забезпечуватимуть пошук конкурсів, формування консорціумів, підготовку заявок, управління бюджетами та продовження проєктів після завершення

фінансування. Паралельно необхідно підвищувати рівень академічної англійської, розвивати навички міжнародної комунікації та підтримувати молодих дослідників через стажування, спільні лабораторії й участь у міжнародних наукових групах.

На державному рівні важливо спростити фінансове адміністрування міжнародних проєктів, закупівлі та запуск спільних освітніх програм. Регіональні й релоковані університети потребують окремої підтримки для розвитку міжнародних офісів і входження до європейських мереж. Результативність інтернаціоналізації слід оцінювати за кількістю реалізованих спільних програм і досліджень, обсягом залученого фінансування, міжнародними публікаціями та тривалістю партнерств. Це дозволить спрямовувати ресурси на співпрацю, яка реально посилює освітню й наукову спроможність українських університетів.

Обговорення

Інтерпретація результатів. Отримані результати свідчать, що інтернаціоналізація є комплексною складовою стратегічного розвитку закладів вищої освіти та визначає їхню спроможність інтегруватися до Європейського простору вищої освіти й міжнародного наукового середовища. Її ефективність забезпечується узгодженим поєднанням академічної мобільності, міжнародного партнерства, спільної наукової діяльності, участі у грантових програмах та розвитку цифрової інфраструктури університетів.

Результати дослідження підтвердили, що сучасні стратегії інтернаціоналізації дедалі більше орієнтуються на інтеграцію міжнародної діяльності до загальної системи управління університетом. Важливого значення набувають участь у міжнародних дослідницьких консорціумах, залучення грантового фінансування, розвиток відкритої науки та використання цифрових технологій, що сприяє підвищенню якості освіти, наукової продуктивності й міжнародної конкурентоспроможності закладів вищої освіти.

Порівняння з іншими дослідженнями. Отримані результати узгоджуються з висновками українських дослідників, які розглядають інтернаціоналізацію як визначальний чинник модернізації системи вищої освіти та її інтеграції до європейського освітнього простору. У наукових працях наголошується на необхідності розвитку академічної мобільності, міжнародного партнерства, спільних освітніх програм і формування цілісної інституційної політики міжнародної діяльності університетів [1, с. 30; 2, с. 279; 5, с. 31].

Результати дослідження підтверджують положення щодо зростання ролі міжнародних дослідницьких мереж, університетських альянсів і третьої місії університету як важливих складових сучасної моделі інтернаціоналізації [3, с. 488; 4, с. 202; 9, с. 223]. Водночас, на відміну від окремих попередніх досліджень, у роботі обґрунтовано взаємозв'язок між стратегічним управлінням міжнародною діяльністю, проєктно-грантовою активністю та забезпеченням довгострокової інституційної стійкості закладів вищої освіти.

Порівняно з дослідженнями, присвяченими цифровій трансформації освіти, встановлено, що цифрові технології поступово стають невід'ємною складовою міжнародної співпраці університетів, забезпечуючи розвиток відкритої науки, віртуальної мобільності та міжнародної комунікації [6, с. 188; 18]. У проведеному

дослідженні цифровізацію розглянуто ширше — як елемент стратегічного розвитку університету, що підтримує реалізацію всіх основних напрямів інтернаціоналізації.

Отримані результати також корелюють із зарубіжними дослідженнями, у яких ефективність інтернаціоналізації пов'язується з розвитком людського капіталу, розширенням міжнародних освітніх і дослідницьких мереж та інтеграцією університетів до Європейського простору вищої освіти [10, р. 1109; 13, р. 550; 14, р. 465]. Подібні висновки наведено і в роботах, присвячених глобальній інтеграції закладів вищої освіти та розвитку сучасних моделей міжнародної співпраці [15, р. 463; 16, р. 118]. Разом із тим проведене дослідження доповнює існуючі наукові підходи шляхом комплексного обґрунтування стратегій інтернаціоналізації, які поєднують інституційну інтеграцію, мережеву взаємодію, проєктно-грантову діяльність, цифрову трансформацію та використання систем моніторингу міжнародної діяльності університетів.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному узагальненні сучасних стратегій інтернаціоналізації закладів вищої освіти України в контексті інтеграції до Європейського простору вищої освіти та Європейського дослідницького простору. Систематизовано ключові напрями міжнародної діяльності університетів, форми їх участі у провідних європейських освітніх і наукових ініціативах та сучасні моделі реалізації стратегій інтернаціоналізації, що дало змогу сформувати цілісне бачення механізмів підвищення міжнародної конкурентоспроможності закладів вищої освіти.

Дістало подальшого розвитку обґрунтування взаємозалежності між академічною мобільністю, міжнародною науковою співпрацею, цифровою трансформацією, проєктно-грантовою діяльністю та інституційним розвитком університетів як взаємодоповнювальних складових сучасної стратегії інтернаціоналізації.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання отриманих результатів під час формування стратегій міжнародного розвитку закладів вищої освіти, розроблення програм академічної мобільності, розширення міжнародних партнерств і підготовки грантових проєктів у межах європейських освітніх та наукових програм.

Практичну цінність мають узагальнені підходи до інтеграції міжнародної діяльності в систему стратегічного управління університетом, розвитку цифрової інфраструктури, активізації участі у міжнародних дослідницьких мережах і впровадження систем моніторингу результативності інтернаціоналізації. Їх використання сприятиме підвищенню якості освітньої та наукової діяльності, зміцненню міжнародних позицій українських університетів і розширенню їх участі в Європейському освітньому та дослідницькому просторі.

Висновки

Інтернаціоналізація стала одним із визначальних напрямів розвитку української вищої освіти та важливою умовою її інтеграції до Європейського простору вищої освіти й Європейського дослідницького простору. Вона охоплює не лише академічну мобільність, а й розвиток міжнародних досліджень, спільних освітніх програм, університетських альянсів і сучасних моделей інституційної співпраці.

З'ясовано, що інтеграцію українських закладів вищої освіти стримують недостатня інституційна координація міжнародної діяльності, обмежене фінансування, кадрові проблеми, нерівномірний рівень розвитку міжнародного співробітництва між

університетами, складність окремих адміністративних процедур і наслідки повномасштабної війни. Сукупність цих чинників знижує ефективність реалізації міжнародних проєктів і звужує можливості участі університетів у європейських академічних мережах.

Обґрунтовано, що підвищенню результативності інтернаціоналізації сприятиме інтеграція міжнародної діяльності до стратегічного управління університетами, розвиток грантової спроможності, розширення участі в європейських альянсах і консорціумах, підтримка молодих дослідників, удосконалення роботи міжнародних офісів та спрощення державних механізмів реалізації міжнародних проєктів.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням системи оцінювання результативності інтернаціоналізації, вивченням ефективності моделей європейських університетських альянсів та визначенням ролі цифрових технологій у розвитку міжнародної академічної співпраці.

Список використаних джерел

1. Вербицька А. В. Комплекс інструментів стимулювання інтернаціоналізації вищої освіти України в процесі інтеграції до європейського освітньо-наукового простору. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2019. Т. 30, Вип. 69, № 6. С. 29–32. DOI: <https://doi.org/10.32838/2663-6468/2019.6/06>.
2. Діхтярук А. Б. Правові межі інтернаціоналізації вищої освіти в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Вип. 3, № 3. С. 276–281. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.3.43>.
3. Репіна І., Востряков О., Будяєв М. Третя місія університету в контексті інтернаціоналізації та євроінтеграції: формування інклюзивного освітнього й наукового середовища. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2026. Вип. 352, № 2. С. 485–492. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2026-352-65>.
4. Репіна І. М. Міжнародні дослідницькі мережі та управління науковими проєктами в системі інтернаціоналізації вищої освіти. *Економіка і організація управління*. 2026. № 1. С. 198–213. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2026.1.17>.
5. Бебко С. Інтернаціоналізація та кооперація системи вищої освіти України в умовах глобальних викликів. *Науковий вісник Полісся*. 2020. Вип. 2, № 21. С. 28–38. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2020-2\(21\)-28-38](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2020-2(21)-28-38).
6. Коваленко В. В., Мар'єнко М. В., Шишкіна М. П. Розвиток цифрової компетентності з відкритої науки в освітян у контексті інтернаціоналізації і сталого розвитку вищої освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2025. Вип. 107, № 3. С. 182–206. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v106i2.5684>.
7. Приймак В. О., Кирикилиця В. В. Розвиток загальнокультурної і комунікативної компетентностей студентів університету в умовах інтернаціоналізації вищої освіти. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*. 2022. № 98. С. 21–26. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2022-98-3>.
8. Пудяк Х. І. Виклики та передовий досвід у сфері інтернаціоналізації вищої освіти в Україні. *Буковинський медичний вісник*. 2025. Т. 29, Вип. 3, № 115. С. 118–123. DOI: <https://doi.org/10.24061/2413-0737.29.3.115.2025.19>.

9. Коростельов Є. М. Інтернаціоналізація вищої освіти як об'єкт державного управління. *Публічне адміністрування та національна безпека*. 2026. Вип. 3, № 68. С. 220–229. DOI: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2026-3-68-26>.
10. Oleksienko A., Shchepetylnykova I., Furiv U. Internationalization of Higher Education in Tumultuous Times: Transformative Powers and Problems in Embattled Ukraine. *Higher Education Research & Development*. 2023. Vol. 42, № 5. P. 1103–1118. DOI: <https://doi.org/10.1080/07294360.2023.2193727>.
11. Protsyk H. Higher Education amid the War: A Resilience Test for Ukraine's Integration into the European Higher Education Area. In: *Ukraine's Thorny Path to the EU: From "Integration without Membership" to "Integration through War"*. Cham: Springer Nature Switzerland, 2024. P. 279–310. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-69154-6_12.
12. Zakharchuk N. The Internationalization of Ukrainian Universities: European, National, and Institutional Dimensions. *Journal of Comparative & International Higher Education*. 2024. Vol. 16, № 3. Article 8. DOI: <https://doi.org/10.32674/jcihe.v16i3.6355>.
13. Antoniuk V. Integration of Ukrainian Higher Education into the European Higher Education Area to Develop Human Capital. *Journal of European Economy*. 2021. Vol. 20, № 3. P. 542–563. DOI: <https://doi.org/10.35774/jee2021.03.509>.
14. Liashenko V., Pidorycheva I., Antoniuk V. European Research Area: Comparative Analysis of Institutional Prerequisites and Integration Approaches for Ukraine. *Journal of European Economy*. 2020. Vol. 19, № 3. P. 456–481. DOI: <https://doi.org/10.35774/jee2020.03.456>.
15. Kuchynska I., Kichuk Y., Fedotova O., Paska T., Kuchynskyi S. Integration of Ukrainian Institutions of Higher Education into the Global Educational Space: Challenges and Opportunities. *Cadernos de Educação Tecnologia e Sociedade*. 2024. Vol. 17, № 1. P. 459–471. DOI: <https://doi.org/10.14571/brajets.v17.n1.459-471>.
16. Piatakova H. Internacjonalizacja szkolnictwa wyższego jako strategia rozwoju wiodących uniwersytetów w Europie i na Ukrainie. *Pedagogika. Studia i Rozprawy*. 2025. Vol. 34. P. 113–129. DOI: <https://doi.org/10.16926/>.
17. Novik K. Impact of Artificial Intelligence on Teaching Methods and Teacher Training Effectiveness in Online Education. In: *The 12th International Scientific and Practical Conference "Modern Research in Science and Education"*. Chicago: BoScience Publisher, 2024.
18. Новік К. І., Трубенко І. А., Радіус О. А. Вплив інноваційних освітніх технологій на ефективність вивчення іноземних мов у закладах вищої освіти України. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. № 8. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.12772162>.
19. Ivanchenko K. The Role of Adaptive Learning in the Training of Electronics and Automation Engineers. *Futurity Education*. 2022. Vol. 2, № 1. P. 86–105. DOI: <https://doi.org/10.57125/FED.2022.25.03.8>.
20. European Universities alliances – a model of strengthened cooperation. *European Parliament: вебсайт*. 2025. URL: https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI%282025%29775909 (дата звернення: 22.06.2026).
21. Horizon Europe. *European Commission: вебсайт*. URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en (дата звернення: 22.06.2026).

22. Про вищу освіту: Закон України № 1556-VII від 01.07.2014. *Законодавство України: вебсайт*. 2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 22.06.2026).

23. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їх державами-членами, з іншої сторони: Закон України № 1678-VII від 16.09.2014. *Законодавство України: вебсайт*. 2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18> (дата звернення: 22.06.2026).

24. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 286-р від 23.02.2022. *Законодавство України: вебсайт*. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80> (дата звернення: 22.06.2026).

25. *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG 2015)*. Brussels: ENQA, EUA, EURASHE, ESU. 2015. URL: <https://www.enqa.eu/esg-standards-and-guidelines-for-quality-assurance-in-the-european-higher-education-area/> (дата звернення: 22.06.2026).

26. Project Database. Overview of Participation of Ukraine in Erasmus+ 2021–2025. *National Erasmus+ Office in Ukraine: вебсайт*. 2026. URL: <https://erasmusplus.org.ua/en/project-database/> (дата звернення: 22.06.2026). (Erasmus+ Україна)

27. Ukrainian Universities Won 19 New Jean Monnet Projects on European Integration within EU-funded Erasmus+ Programme. *National Erasmus+ Office in Ukraine: вебсайт*. 2025. URL: <https://erasmusplus.org.ua/en/news/ukrainian-universities-won-19-new-jean-monnet-projects-on-european-integration-within-eu-funded-erasmus-programme/> (дата звернення: 22.06.2026). (Erasmus+ Україна)

28. Ukraine's Association Agreement to Horizon Europe and Euratom Research and Training Programmes Enters into Force. *European Commission: вебсайт*. 2022. URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/news/all-research-and-innovation-news/ukraines-association-agreement-horizon-europe-and-euratom-research-and-training-programmes-enters-2022-06-09_en (дата звернення: 22.06.2026).

29. *Erasmus+ Programme*. Erasmus Policy Statement 2021–2027. *KU Leuven: вебсайт*. 2021. URL: <https://www.kuleuven.be/global/erasmus/doc/erasmus-policy-statement-2021-2027> (дата звернення: 22.06.2026).

30. European Universities Initiative. *European Education Area: вебсайт*. 2026. URL: <https://education.ec.europa.eu/education-levels/higher-education/european-universities-initiative> (дата звернення: 22.06.2026).

31. Global Profile. *KU Leuven: вебсайт*. 2025. URL: <https://www.kuleuven.be/global/profile> (дата звернення: 22.06.2026).

32. Universities without Walls – A Vision for 2030. *European University Association: вебсайт*. 2021. URL: <https://www.eua.eu/publications/positions/universities-without-walls-eua-s-vision-for-europe-s-universities-in-2030.html> (дата звернення: 22.06.2026).

References

1. Verbytska, A. V. (2019). Kompleks instrumentiv stymuliuвання internatsionalizatsii vyshchoi osvity Ukrainy v protsesi intehratsii do yevropeiskoho osvitno-naukovoho prostoru

[A set of instruments for stimulating the internationalization of higher education in Ukraine in the process of integration into the European educational and research area]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Derzhavne upravlinnia – Scientific Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Series: Public Administration*, 30(69), 6, 29–32. DOI: <https://doi.org/10.32838/2663-6468/2019.6/06>.

2. Dikhtiaruk, A. B. (2025). Pravovi mezhi internatsionalizatsii vyshchoi osvity v Ukraini [Legal boundaries of the internationalization of higher education in Ukraine]. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo – Analytical and Comparative Jurisprudence*, 3(3), 276–281. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.3.43>.

3. Riepina, I., Vostriakov, O., & Budiaiev, M. (2026). Tretia misiia universytetu v konteksti internatsionalizatsii ta yevrointehratsii: formuvannia inkliuzyvnoho osvitnoho y naukovoho seredovyscha [The third mission of the university in the context of internationalization and European integration: Formation of an inclusive educational and research environment]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky – Herald of Khmelnytskyi National University. Series: Economic Sciences*, 352(2), 485–492. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2026-352-65>.

4. Riepina, I. M. (2026). Mizhnarodni doslidnytski merezhi ta upravlinnia naukovymy proiektamy v systemi internatsionalizatsii vyshchoi osvity [International research networks and research project management in the system of higher education internationalization]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia – Economics and Organization of Management*, (1), 198–213. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2026.1.17>.

5. Bebko, S. (2020). Internatsionalizatsiia ta kooperatsiia systemy vyshchoi osvity Ukrainy v umovakh hlobalnykh vyklykiv [Internationalization and cooperation of the higher education system of Ukraine under global challenges]. *Naukovyi visnyk Polissia – Scientific Bulletin of Polissia*, 2(21), 28–38. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2020-2\(21\)-28-38](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2020-2(21)-28-38).

6. Kovalenko, V. V., Marienko, M. V., & Shyshkina, M. P. (2025). Rozvytok tsyfrovoi kompetentnosti z vidkrytoi nauky v osvitanii u konteksti internatsionalizatsii i staloho rozvytku vyshchoi osvity [Development of educators' digital competence in open science in the context of internationalization and sustainable development of higher education]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia – Information Technologies and Learning Tools*, 107(3), 182–206. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v106i2.5684>.

7. Pryimak, V. O., & Kyryklytsia, V. V. (2022). Rozvytok zahalnokulturnoi i komunikativnoi kompetentnosti studentiv universytetu v umovakh internatsionalizatsii vyshchoi osvity [Development of general cultural and communicative competencies of university students under the internationalization of higher education]. *Zbirnyk naukovykh prats «Pedagogichni nauky» – Collection of Scientific Papers "Pedagogical Sciences"*, (98), 21–26. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2022-98-3>.

8. Pudiak, Kh. I. (2025). Vyklyky ta передовyi dosvid u sferi internatsionalizatsii vyshchoi osvity v Ukraini [Challenges and best practices in the field of higher education internationalization in Ukraine]. *Bukovynskyi medychnyi visnyk – Bukovinian Medical Bulletin*, 29(3), 118–123. DOI: <https://doi.org/10.24061/2413-0737.29.3.115.2025.19>.

9. Korostelov, Ye. M. (2026). Internatsionalizatsiia vyshchoi osvity yak ob'ekt derzhavnoho upravlinnia [Internationalization of higher education as an object of public

administration]. *Publichne administruvannia ta natsionalna bezpeka – Public Administration and National Security*, 3(68), 220–229. DOI: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2026-3-68-26>.

10. Oleksiyenko, A., Shchepetylnykova, I., & Furiv, U. (2023). Internationalization of Higher Education in Tumultuous Times: Transformative Powers and Problems in Embattled Ukraine. *Higher Education Research & Development*, 42(5), 1103–1118. DOI: <https://doi.org/10.1080/07294360.2023.2193727>.

11. Protsyk, H. (2024). Higher Education amid the War: A Resilience Test for Ukraine's Integration into the European Higher Education Area. In *Ukraine's Thorny Path to the EU: From "Integration without Membership" to "Integration through War"* (pp. 279–310). Cham: Springer Nature Switzerland. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-69154-6_12.

12. Zakharchuk, N. (2024). The Internationalization of Ukrainian Universities: European, National, and Institutional Dimensions. *Journal of Comparative & International Higher Education*, 16(3), Article 8. DOI: <https://doi.org/10.32674/jcihe.v16i3.6355>.

13. Antoniuk, V. (2021). Integration of Ukrainian Higher Education into the European Higher Education Area to Develop Human Capital. *Journal of European Economy*, 20(3), 542–563. DOI: <https://doi.org/10.35774/jee2021.03.509>.

14. Liashenko, V., Pidorycheva, I., & Antoniuk, V. (2020). European Research Area: Comparative Analysis of Institutional Prerequisites and Integration Approaches for Ukraine. *Journal of European Economy*, 19(3), 456–481. DOI: <https://doi.org/10.35774/jee2020.03.456>.

15. Kuchynska, I., Kichuk, Y., Fedotova, O., Paska, T., & Kuchynskyi, S. (2024). Integration of Ukrainian Institutions of Higher Education into the Global Educational Space: Challenges and Opportunities. *Cadernos de Educação Tecnologia e Sociedade*, 17(1), 459–471. DOI: <https://doi.org/10.14571/brjets.v17.n1.459-471>.

16. Piatakova, H. (2025). Internacjonalizacja szkolnictwa wyższego jako strategia rozwoju wiodących uniwersytetów w Europie i na Ukrainie. *Pedagogika. Studia i Rozprawy*, 34, 113–129. DOI: <https://doi.org/10.16926/>.

17. Novik, K. (2024). Impact of Artificial Intelligence on Teaching Methods and Teacher Training Effectiveness in Online Education. In *The 12th International Scientific and Practical Conference "Modern Research in Science and Education"*. Chicago: BoScience Publisher.

18. Novik, K. I., Trubenko, I. A., & Radius, O. A. (2024). Vplyv innovatsiinykh osvitnikh tekhnolohii na efektyvnist vyvchennia inozemnykh mov u zakladakh vyshchoi osvity Ukrainy [The impact of innovative educational technologies on the effectiveness of foreign language learning in higher education institutions of Ukraine]. *Pedahohichna Akademiia: naukovi zapysky – Pedagogical Academy: Scientific Notes*, (8). DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.12772162>.

19. Ivanchenko, K. (2022). The Role of Adaptive Learning in the Training of Electronics and Automation Engineers. *Futurity Education*, 2(1), 86–105. DOI: <https://doi.org/10.57125/FED.2022.25.03.8>.

20. European Parliament. (2025). *European Universities Alliances – A Model of Strengthened Cooperation*. Retrieved July 22, 2026, from https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI%282025%29775909

21. European Commission. (n.d.). *Horizon Europe*. Retrieved July 22, 2026, from https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en

22. Verkhovna Rada of Ukraine. (2014). *Pro vyshchu osvitu [On Higher Education]* (Law of Ukraine No. 1556-VII, July 1, 2014). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
23. Verkhovna Rada of Ukraine. (2014). *Pro ratyfikatsiiu Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikh derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony [On Ratification of the Association Agreement between Ukraine, of the One Part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and Their Member States, of the Other Part]* (Law of Ukraine No. 1678-VII, September 16, 2014). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18>
24. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). *Pro skhvalennia Stratehii rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022–2032 roky [On Approval of the Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022–2032]* (Order No. 286-r, February 23, 2022). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80>
25. European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA), European University Association (EUA), European Students' Union (ESU), & EURASHE. (2015). *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG 2015)*. Brussels. Retrieved from <https://www.enqa.eu/esg-standards-and-guidelines-for-quality-assurance-in-the-european-higher-education-area/>
26. National Erasmus+ Office in Ukraine. (2026). *Project Database. Overview of Participation of Ukraine in Erasmus+ 2021–2025*. Retrieved from <https://erasmusplus.org.ua/en/project-database/>
27. National Erasmus+ Office in Ukraine. (2025). *Ukrainian Universities Won 19 New Jean Monnet Projects on European Integration within EU-Funded Erasmus+ Programme*. Retrieved from <https://erasmusplus.org.ua/en/news/ukrainian-universities-won-19-new-jean-monnet-projects-on-european-integration-within-eu-funded-erasmus-programme/>
28. European Commission. (2022). *Ukraine's Association Agreement to Horizon Europe and Euratom Research and Training Programmes Enters into Force*. Retrieved from https://research-and-innovation.ec.europa.eu/news/all-research-and-innovation-news/ukraines-association-agreement-horizon-europe-and-euratom-research-and-training-programmes-enters-2022-06-09_en
29. KU Leuven. (2021). *Erasmus+ Programme. Erasmus Policy Statement 2021–2027*. Retrieved from <https://www.kuleuven.be/global/erasmus/doc/erasmus-policy-statement-2021-2027>
30. European Commission. (2026). *European Universities Initiative. European Education Area*. Retrieved from <https://education.ec.europa.eu/education-levels/higher-education/european-universities-initiative>
31. KU Leuven. (2025). *Global Profile*. Retrieved from <https://www.kuleuven.be/global/profile>
32. European University Association. (2021). *Universities without Walls – A Vision for 2030*. Retrieved from <https://www.eua.eu/publications/positions/universities-without-walls-eua-s-vision-for-europe-s-universities-in-2030.html>